

تعاون، سال بیست و دوم، دوره جدید، شماره ۵، بهار ۱۳۹۰

بررسی رابطه بین عوامل درون سازمانی و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه

دکتر فرهاد نژادایرانی^۱، دکتر یعقوب علوی متین^۲، کبری فیروزی^۳

تاریخ دریافت: ۹۰/۱/۲۱ تاریخ پذیرش: ۹۰/۲/۲۴

چکیده

هدف عمده پژوهش حاضر سنجش میزان موفقیت و تعیین رابطه آن با عوامل درون‌سازمانی در شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه است. در تحقیق حاضر از مدل تدوین استراتژی فردآر.دیوید (۱۳۸۳) به عنوان مبنای مطالعاتی و چارچوب نظری عوامل درون‌سازمانی و از مدل ارائه شده معاونت تحقیقات آموزش و ترویج وزارت تعاون به عنوان مبنای مطالعاتی میزان موفقیت تعاونیها استفاده شده است. فرضیه های تحقیق شامل یک فرضیه اصلی و ۶ فرضیه فرعی می باشد. روش تحقیق در این پژوهش از نظر ماهیت و روش از نوع توصیفی - پیمایشی و از نظر هدف از نوع تحقیقات کاربردی است. جامعه مورد پژوهش کلیه

---

۱. استادیار، عضو هیئت علمی و رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب

e-mail: f_nejhadirani@yahoo.com

e-mail: alavimatin@yahoo.com

e-mail: ooldooz_13@yahoo.com

۲. مربی و عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز

۳. کارشناس ارشد مدیریت دولتی

اعضای هیئت مدیره و کارکنان شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه را در برمی گیرد که بر اساس آمار اخذ شده از اداره کل تعاون شهرستان ارومیه تعداد آنها در ۵۵ تعاونی اعتبار برابر با ۲۰۳ نفر بوده که حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۱۳۳ نفر برآورد و با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شده است. با توجه به تحلیل داده ها و آزمون فرضیه ها، همه فرضیه های تحقیق تأیید و مشخص شد که در چارچوب ابعاد عوامل درون سازمانی به ترتیب کیفیت بازاریابی، میزان استقرار سیستم اطلاعات رایانه، عملکرد امور مالی، میزان توجه به تحقیق و توسعه، میزان اثر بخش بودن عملیات و در نهایت عملکرد مدیریت بر میزان موفقیت تعاونیهای اعتبار شهرستان ارومیه تأثیر دارند. بر اساس یافته های تحقیق همچنین مشخص شد که وضعیت عوامل درون سازمانی در تعاونیهای اعتبار شهرستان ارومیه متوسط و میزان موفقیت نیز متوسط است.

کلیدواژه‌ها:

عوامل درون سازمانی، میزان موفقیت، تعاونی اعتبار، ارومیه

مقدمه

در نظامهای اقتصادی پویا، مؤسسات بانکی و اعتباری نقش مؤثری در تأمین نیازهای مالی فعالان اقتصادی ایفا می کنند. براین اساس تعاونیهای اعتباری در طیفی از فعالیتهای مرتبط با پس انداز، تجمیع سرمایه، هدایت سرمایه، ایجاد ارزش افزایی در سرمایه تجمیع شده فعال هستند. فرایند توسعه و گسترش تعاونیهای اعتبار، در زمینه های ایجاد اشتغال، انجام فعالیتهای و خدمات اقتصادی ارزان و با صرفه، توسعه روابط عادلانه در فعالیتهای اقتصادی، توجه به رفع نیازهای واقعی محلی، ارتقای درآمد فردی و گروهی و غیره چشم اندازی روشن در پیش روی می گشاید (عباسی، ۱۳۸۸، ۲۱۴).

مسئله اصلی پژوهش حاضر عبارت است از:

میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه در چه حدی است؟
 بین عوامل درون سازمانی و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه چه نوع
 رابطه ای وجود دارد؟

ترتیب اولویت ارتباط هر یک از عوامل درون سازمانی با میزان موفقیت شرکتهای تعاونی
 اعتبار شهرستان ارومیه به چه صورت می باشد؟

منظور از عوامل درون سازمانی آن دسته از عواملی هستند که توسط سازمان مربوطه
 قابل کنترل است. عوامل درون سازمانی به گونه ای در شمار اجزای سازمان به شمار می روند.
 این اجزا در شکل دهی و حرکت سازمان نقش دارند و ماهیت سازمان مورد نظر را ترسیم می
 کنند (فرهنگی، ۱۳۷۶، ۲۵).

عوامل ونیروهای داخلی در کنترل شرکت تعاونی یا مدیر می باشند؛ به عبارت دیگر
 مدیر می تواند این عوامل را در جهت اهداف مورد نظر تغییر دهد. عواملی نظیر عملیات
 کارخانه، تعداد کارکنان، شرکای تجاری و افراد طرف معامله شرکت تعاونی، منابع مالی،
 میزان تولید، جریان اطلاعات، فرهنگ، عملکرد و استراتژیهای جاری، همگی تحت کنترل
 شرکت تعاونی و تشکیل دهنده محیط داخلی آن هستند (صوفیان، ۱۳۸۶، ۱۶۰). در کل می توان
 گفت مهمترین عوامل درون سازمانی تعاونیها عبارتند از: شناخت و رعایت اصول تعاون، عامل
 مدیریتی، عامل مالی، عامل نیروی انسانی (صفری شالی، ۱۳۸۴، ۸۵).

در مورد عوامل درون سازمانی نظریه های متعددی از سوی اندیشمندان ارائه شده است
 که در زیر به چند مورد از آنها اشاره می شود:

دفت (۱۳۷۹، ۳۴) در الگوی ابعاد سازمان به ابعاد ساختاری و ابعاد محتوایی اشاره کرده
 است. به نظر وی ابعاد ساختاری شامل رسمی گرایی، تخصص گرایی، داشتن استاندارد،
 سلسله مراتب اختیارات، پیچیدگی، تمرکز داشتن، حرفه ای گرایی و نسبت کارکنان و ابعاد
 محتوایی شامل اندازه، فناوری سازمانی، محیط، اهداف و راهبردها و فرهنگ می باشد.

گلیناس و جمیز در مدل عوامل سازمانی به عوامل درون‌سازمانی ساختار، افراد، مهارتها، فرایندهای کار، سیستمهای استراتژی و فرهنگ سازمان اشاره کردند (عباسی، ۱۳۸۸، ۱۳).

پورتر در مدل زنجیره ارزش به فعالیتهای اصلی و فعالیتهای پشتیبانی پرداخته است که فعالیتهای اصلی در این مدل عبارتند از:

۱. تدارک ورودیها، ۲. عملیات تبدیل، ۳. تدارک خروجیها، ۴. بازاریابی و فروش، ۵. ارائه خدمات پس از فروش.

و فعالیتهای پشتیبانی عبارتند از: ۱. تأمین زیر ساخت‌های سازمانی، ۲. مدیریت منابع انسانی، ۳. توسعه فناوری موجود، ۴. برنامه ریزی تهیه مواد اولیه (هکس، ۱۳۸۷، ۱۵).

در مدل تدوین استراتژی دیوید فرایند ارزیابی عوامل درون‌سازمانی درست موازی فرایند بررسی عوامل خارجی می باشد. برای بررسی عوامل درون‌سازمانی باید درباره: مدیریت، بازاریابی، امور مالی / حسابداری، تولید / عملیات، سیستم اطلاعات رایانه و تحقیق و توسعه، اطلاعاتی را گردآوری نمود (دیوید، ۱۳۸۳، ۲۸۳).

منظور از تعاونی موفق تعاونی‌ای است که از جنبه‌های کارآفرینی، نوآوری، جلب مشارکت اقتصادی، شیوه مدیریت، تولید محصول و خدمات و نظایر آن دارای برجستگیهایی می‌باشد که تعاونی را به عنوان الگو و نمونه‌ای موفق در سطح استانی و ملی مطرح می‌کند و ویژگیهای منحصر به فرد آن قابل ارائه از طریق رسانه‌های جمعی به جامعه جهت الگو برداری و یا معرفی توانمندیهای ویژه بخش تعاون می‌باشد (معاونت تحقیقات آموزش و ترویج، ۱۳۸۸، ۴).

قواعد اساسی نانوشته فراوانی درباره موفقیت‌آمیز بودن روند تشکیل و عملیات بعدی یک تعاونی وجود دارد که در مراحل مختلف کار و استمرار عملیات به کار می‌آیند. برخی از این قواعد که به تشکلهای تجاری از نوع تعاونی اختصاص دارند، بدین شرح است: استفاده کارآمد و اثربخش از مشاوران و کمیته‌های مشورتی شایسته و مناسب، جلب مشارکت اعضا و مطلع نگه داشتن آنان از امور با ارائه آموزشهای مستمر، حفظ روابط مناسب میان اعضای هیئت

مدیره، استفاده از روشهای سالم تجارت و کسب و کار، برگزاری و هدایت جلسات به شیوه تشکلهای تجاری، برقراری روابط با تعاونیهای دیگر و تشکلهای تعاونی منطقه‌ای، ارتقای ابعاد علمی و نظری مدیریت تعاونی به طور مستمر (چالز، ۱۳۸۷، ۲۴).

به طور کلی اهمیت این پژوهش به لحاظ روشی آن است که می‌خواهد رابطه بین دو متغیر عوامل درون سازمانی (شامل: عملکرد مدیریتی، کیفیت بازاریابی، عملکرد امور مالی، اثربخش بودن عملیات، میزان توجه به تحقیق و توسعه، استقرار سیستم اطلاعات) و میزان موفقیت را بر اساس مدل تدوین استراتژی فرد آر. دیوید در یک قلمرو مکانی ویژه مطالعه نماید و هدف کاربردی از انجام این تحقیق عبارت است از افزایش میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه از طریق شناسایی و دستکاری عوامل درون سازمانی. به عبارتی، هدف اصلی تحقیق حاضر سنجش میزان موفقیت و تعیین رابطه آن با عوامل درون سازمانی در شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه می‌باشد.

روش پژوهش

تحقیق حاضر بر اساس هدف، از نوع تحقیقات کاربردی و از حیث ماهیت و روش، از نوع مطالعه میدانی و توصیفی-پیمایشی می‌باشد.

شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه به عنوان قلمرو مکانی در این تحقیق انتخاب شده‌اند و جامعه مورد مطالعه در پژوهش حاضر کلیه اعضای هیئت مدیره و کارکنان شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه است که بر اساس آمار اخذ شده از اداره کل تعاون تعداد کل جامعه آماری برابر ۲۰۳ نفر می‌باشد. روش نمونه‌گیری در این پژوهش، نمونه‌گیری تصادفی ساده بوده و به منظور تعیین اندازه نمونه آماری از فرمول کوکران استفاده گردیده است. بر اساس فرمول کوکران، حجم نمونه آماری این پژوهش ۱۳۳ نفر برآورد شد.

ابزار سنجش و جمع آوری اطلاعات

در این پژوهش اطلاعات به صورت میدانی و با استفاده از ابزار پرسشنامه (دو پرسشنامه محقق ساخته) جمع آوری شده است. پرسشنامه اول تحقیق حاضر دارای ۳۵ سؤال بسته بوده که بر اساس طیف پنج درجه ای لیکرت در مقیاس رتبه‌ای طراحی گردیده و جهت اندازه گیری متغیر مستقل از آنها استفاده شده است. پرسشنامه دوم نیز شامل ۱۴ سؤال بسته بوده که برای اندازه گیری متغیر وابسته از آنها استفاده شده است. جهت جمع آوری و تحلیل ۱۳۳ پرسشنامه کامل و بی نقص، حدود ۱۵۰ پرسشنامه بین آزمودنیها توزیع گردید که نهایتاً ۱۳۳ پرسشنامه کامل جمع آوری و تجزیه و تحلیل شد.

در این تحقیق برای تحلیل و خلاصه کردن داده‌های توصیفی، از آمار توصیفی (به صورت جداول توزیع فراوانی، میانگین و ...) و به منظور تحلیل داده های جمع آوری شده و آزمون فرضیه ها از آمار تحلیلی و استنباطی استفاده گردیده است.

نتایج و بحث

۱. نتیجه گیری حاصل از آزمون فرضیه اصلی

H_1 : بین عوامل درون سازمانی و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود دارد.

H_0 : بین عوامل درون سازمانی و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود ندارد.

براساس جدول ۱، با توجه به کای دو کل به دست آمده از آزمون فرضیه اصلی تحقیق $(x^2 \text{ Cal} = ۴۰/۳۹)$ و با عنایت به اینکه سطح معنی داری به دست آمده $(x^2(a, df) = ۹/۴۸۸)$ کوچکتر از کای دو کل در سطح خطا پذیری $(\alpha = ۰/۰۵)$ می باشد، لذا فرض صفر رد و فرض H_1 تأیید می گردد و بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که فرضیه اصلی تحقیق تأیید می شود؛ یعنی بین عوامل درون سازمانی و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار

شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود دارد و این رابطه مثبت است. اطلاعات توصیفی آزمون کای دو مربوط به فرضیه اصلی در جدول ۲ ملاحظه می شود.

جدول ۱. اطلاعات نتایج آزمون کای دو مربوط به فرضیه اصلی

آماره	X^2 Cal	X^2 (a و df) X^2 (۰/۰۵ و ۴)	CC
مقدار به دست آمده	۴۰/۳۹	۹/۴۸۸	۰/۳۸

مأخذ: یافته های تحقیق

جدول ۲. اطلاعات توصیفی آزمون کای دو مربوط به عوامل درون سازمانی و

میزان موفقیت

شرح	میانگین	انحراف معیار
عوامل درون سازمانی	۳۳/۵۰	۶/۹۰
میزان موفقیت	۳۷/۳۵	۴/۹۵

مأخذ: یافته های تحقیق

۲. نتایج حاصل از آزمون فرضیه های فرعی تحقیق

۱.۲. نتیجه گیری حاصل از آزمون فرضیه شماره یک

H_1 : بین عملکرد مدیریتی و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود دارد.

H_0 : بین عملکرد مدیریتی و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود ندارد.

بر اساس جدول ۳، با توجه به درجه ارتباط به دست آمده از آزمون فرضیه اول تحقیق

($CC=0/085$) و با عنایت به اینکه سطح معنی داری به دست آمده ($x^2(a,df)=5/99$) کوچکتر از

کای دو کل ($x^2 Cal=24/88$) در سطح خطا پذیری ($\alpha=0/05$) می باشد، لذا فرض صفر رد

و فرض H_1 تأیید می گردد و بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که فرضیه اصلی تحقیق تأیید می شود؛ یعنی بین عوامل درون سازمانی و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود دارد و این رابطه مثبت است. در جدول ۴ اطلاعات توصیفی (براساس طیف لیکرت) آزمون کای دو فرضیه اول دیده می شود.

جدول ۳. اطلاعات نتایج آزمون کای ۲ مربوط به فرضیه اول

آماره	X^2 Cal	X^2 (a و df) X^2 (۰/۰۵ و ۲)	CC
مقدار به دست آمده	۲۴/۸۸	۵/۹۹	۰/۰۸۵

مأخذ: یافته های تحقیق

جدول ۴. اطلاعات توصیفی آزمون کای ۲ مربوط به فرضیه اول

کل	عملکرد مدیریتی		میزان موفقیت		شرح
	فراوانی مشاهده شده	فراوانی نظری	فراوانی مشاهده شده	فراوانی نظری	
۵۴	۳۹	۲۷	۱۵	۲۷	خیلی کم و کم
۱۰۳	۵۸	۵۱/۵	۴۵	۵۱/۵	متوسط
۱۰۹	۳۶	۵۴/۵	۷۳	۵۴/۵	خیلی زیاد و زیاد
۲۶۶	۱۳۳		۱۳۳		کل

مأخذ: یافته های تحقیق

۲.۲. نتیجه گیری حاصل از آزمون فرضیه شماره دو

H_1 : بین کیفیت بازاریابی و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود دارد.

H_0 : بین کیفیت بازاریابی و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود ندارد.

بر اساس جدول ۵، با توجه به درجه ارتباط به دست آمده از آزمون فرضیه دوم تحقیق ($CC=0/47$) و با عنایت به اینکه سطح معنی داری به دست آمده ($x^2(a, df)=7/81$) کوچکتر از کای دوکل ($x^2 \text{ Cal}=78/34$) در سطح خطا پذیری ($\alpha=0/05$) می باشد، لذا فرض صفر رد و فرض H_1 تأیید می گردد و بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که فرضیه اصلی تحقیق تأیید می شود؛ یعنی بین کیفیت بازاریابی و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود دارد و این رابطه مثبت است. اطلاعات توضیفی این آزمون در جدول ۶ ملاحظه می شود.

جدول ۵. اطلاعات نتایج آزمون کای دو مربوط به فرضیه دوم

آماره	$X^2 \text{ Cal}$	$X^2 (a \text{ و } df)$ $X^2 (0/05 \text{ و } 3)$	CC
مقدار به دست آمده	۷۸/۳۴	۷/۸۱	۰/۴۷

مأخذ: یافته های تحقیق

جدول ۶. اطلاعات توصیفی آزمون کای دو مربوط به فرضیه دوم

کل	میزان موفقیت		کیفیت بازاریابی		شرح
	فراوانی مشاهده شده	فراوانی نظری	فراوانی مشاهده شده	فراوانی نظری	
۲۶	۶	۱۳	۲۰	۱۳	خیلی کم
۴۵	۹	۲۲/۵	۳۶	۲۲/۵	کم
۱۱۳	۴۵	۵۶/۵	۶۸	۵۶/۵	متوسط
۸۲	۷۳	۴۱	۹	۴۱	خیلی زیاد و زیاد
۶۶	۱۳۳	۱۳۳	۱۳۳		کل

مأخذ: یافته های تحقیق

۳.۲. نتیجه گیری حاصل از آزمون فرضیه شماره سه

H_1 : بین عملکرد امور مالی و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود دارد.

H_0 : بین عملکرد امور مالی و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود ندارد.

بر اساس جدول ۷، با توجه به درجه ارتباط به دست آمده از آزمون فرضیه سوم تحقیق ($CC=0/32$) و با عنایت به اینکه سطح معنی داری به دست آمده ($\chi^2(a, df)=31/56$) کوچکتر از کای دو کل ($\chi^2 \text{ Cal}=9/488$) در سطح خطا پذیری ($\alpha=0/05$) می باشد، لذا فرض صفر رد و فرض H_1 تأیید می گردد و بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که فرضیه اصلی تحقیق تأیید می شود؛ یعنی بین عملکرد امور مالی و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود دارد و این رابطه مثبت است. اطلاعات توصیفی این آزمون در جدول ۸ ملاحظه می شود.

جدول ۷. اطلاعات نتایج آزمون کای دو مربوط به فرضیه سوم

آماره	$\chi^2 \text{ Cal}$	$\chi^2 (a \text{ و } df)$ $\chi^2 (0/05 \text{ و } 4)$	CC
مقدار به دست آمده	۳۱/۵۶	۹/۴۸۸	۰/۳۲

مأخذ: یافته های تحقیق

جدول ۸. اطلاعات توصیفی آزمون کای دو مربوط به فرضیه سوم

کل	عملکرد امور مالی		میزان موفقیت		شرح
	فراوانی مشاهده شده	فراوانی نظری	فراوانی مشاهده شده	فراوانی نظری	
۲۷	۲۱	۱۳/۵	۶	۱۳/۵	خیلی کم
۳۸	۲۹	۱۹	۹	۱۹	کم
۸۰	۳۵	۴۰	۴۵	۴۰	متوسط
۹۵	۳۲	۴۷/۵	۶۳	۴۷/۵	زیاد
۲۶	۱۶	۱۳	۱۰	۱۳	خیلی زیاد
۲۶۶	۱۳۳		۱۳۳		کل

مأخذ: یافته های تحقیق

۴.۲. نتیجه گیری حاصل از آزمون فرضیه شماره چهار

H_1 : بین میزان اثربخش بودن عملیات و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود دارد.

H_0 : بین اثربخش بودن عملیات و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود ندارد.

براساس جدول ۹، با توجه به درجه ارتباط به دست آمده از آزمون فرضیه چهارم تحقیق ($CC=0/17$) و با عنایت به اینکه سطح معنی داری به دست آمده ($X^2(a, df)=7/81$) کوچکتر از کای دو کل ($X^2 Cal= 8/69$) در سطح خطا پذیری ($\alpha= 0/05$) می باشد، لذا فرض صفر رد و فرض H_1 تأیید می گردد و بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که فرضیه اصلی تحقیق تأیید می شود؛ یعنی بین اثربخش بودن عملیات و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود دارد و این رابطه مثبت است. اطلاعات توصیفی این آزمون در جدول ۱۰ دیده می شود.

جدول ۹. اطلاعات نتایج آزمون کای دو مربوط به فرضیه چهارم

آماره	$X^2 Cal$	$X^2 (a \text{ و } df)$ $X^2 (0/05 \text{ و } 3)$	CC
مقدار به دست آمده	۸/۶۹	۷/۸۱	۰/۱۷

مأخذ: یافته های تحقیق

جدول ۱۰. اطلاعات توصیفی آزمون کای دو مربوط به فرضیه چهارم

کل	میزان موفقیت		میزان اثربخش بودن عملیات		شرح
	فراوانی مشاهده شده	فراوانی نظری	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مشاهده شده	
۱۵	۶	۷/۵	۹	۹	خیلی کم
۳۲	۹	۱۶	۲۳	۲۳	کم
۸۹	۴۵	۴۴/۵	۴۴	۴۴	متوسط
۱۳۰	۷۳	۶۵	۵۷	۵۷	زیاد و خیلی زیاد
۲۶۶	۱۳۳		۱۳۳		کل

مأخذ: یافته های تحقیق

۵.۲. نتیجه گیری حاصل از آزمون فرضیه شماره پنج

H_1 : بین میزان توجه به تحقیق و توسعه و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود دارد.

H_0 : بین میزان توجه به تحقیق و توسعه و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود ندارد.

بر اساس جدول ۱۱، با توجه به درجه ارتباط به دست آمده از آزمون فرضیه پنجم تحقیق ($CC=0/28$) و با عنایت به اینکه سطح معنی داری به دست آمده ($X^2(a, df)=9/488$) کوچکتر از کای دو کل ($X^2 Cal=24/07$) در سطح خطا پذیری ($\alpha=0/05$) می باشد، لذا فرض صفر رد و فرض H_1 تأیید می گردد و بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که فرضیه اصلی تحقیق تأیید می شود؛ یعنی بین میزان توجه به تحقیق و توسعه و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود دارد و این رابطه مثبت است. اطلاعات توصیفی این آزمون در جدول ۱۲ دیده می شود.

جدول ۱۱. اطلاعات نتایج آزمون کای دو مربوط به فرضیه پنجم

آماره	$X^2 Cal$	$X^2 (a \text{ و } df)$ $X^2 (0/05 \text{ و } 4)$	CC
مقدار به دست آمده	۲۴/۰۷	۹/۴۸۸	۰/۲۸

مأخذ: یافته های تحقیق

جدول ۱۲. اطلاعات توصیفی آزمون کای مربع مربوط به فرضیه پنجم

کل	میزان موفقیت		میزان توجه به تحقیق و توسعه		شرح
	فراوانی نظری	فراوانی مشاهده شده	فراوانی نظری	فراوانی مشاهده شده	
۲۸	۱۴	۶	۱۴	۲۲	خیلی کم
۴۸	۲۴	۹	۲۴	۳۹	کم
۸۹	۴۴/۵	۴۵	۴۴/۵	۴۴	متوسط
۸۶	۴۳	۶۳	۴۳	۲۳	زیاد
۱۵	۷/۵	۱۰	۷/۵	۵	خیلی زیاد
۲۶۶	۱۳۳	۱۳۳		۱۳۳	کل

مأخذ: یافته های تحقیق

۶.۲. نتیجه گیری حاصل از آزمون فرضیه شماره شش

H₁: بین میزان استقرار سیستم اطلاعات و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود دارد.

H₀: بین میزان استقرار سیستم اطلاعات و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود ندارد.

بر اساس جدول ۱۳، با توجه به درجه ارتباط به دست آمده از آزمون فرضیه ششم تحقیق (CC=۰/۴۶) و با عنایت به اینکه سطح معنی داری به دست آمده (X²(a, df)=۹/۴۸۸) کوچکتر از کای دو کل (X² Cal= ۷۴/۸) در سطح خطا پذیری (α= ۰/۰۵) می باشد، لذا فرض صفر رد و فرض H₁ تأیید می گردد و بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که فرضیه اصلی تحقیق تأیید می شود؛ یعنی بین میزان توجه به تحقیق و توسعه و میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه رابطه معناداری وجود دارد و این رابطه مثبت است. اطلاعات توصیفی این آزمون در جدول ۱۴ ملاحظه می شود.

جدول ۱۳. اطلاعات نتایج آزمون کای دو مربوط به فرضیه ششم

آماره	X ² Cal	X ² (a و df) X ² (۰/۰۵ و ۴)	CC
مقدار به دست آمده	۷۴/۸	۹/۴۸۸	۰/۴۶

مأخذ: یافته های تحقیق

جدول ۱۴. اطلاعات توصیفی آزمون کای دو مربوط به فرضیه ششم

کل	میزان موفقیت		میزان استقرار سیستم اطلاعات		شرح
	فراوانی نظری	فراوانی مشاهده شده	فراوانی نظری	فراوانی مشاهده شده	
۱۳	۶/۵	۶	۶/۵	۷	خیلی کم
۲۸	۱۴	۹	۱۴	۱۹	کم
۷۸	۳۹	۴۵	۳۹	۳۳	متوسط
۱۱۵	۵۷/۵	۶۳	۵۷/۵	۵۲	زیاد
۳۲	۱۶	۱۰	۱۶	۲۲	خیلی زیاد
۲۶۶	۱۳۳	۱۳۳		۱۳۳	کل

مأخذ: یافته های تحقیق

نتیجه گیری و پیشنهاد

بر مبنای یافته های حاصل از آزمون فرضیه های تحقیق، ترتیب اولویت ارتباط هر یک از مؤلفه های عوامل درون سازمانی با میزان موفقیت شرکتهای تعاونی شهرستان ارومیه به شرح جدول ۱۵ می باشد:

جدول ۱۵. ترتیب اولویت ارتباط هر یک از مؤلفه های عوامل درون سازمانی با میزان

موفقیت شرکتهای تعاونی شهرستان ارومیه

متغیر های مستقل در رابطه با متغیر میزان موفقیت	درجه ارتباط (CC)
کیفیت بازاریابی	۰/۴۷
میزان استقرار سیستم اطلاعات رایانه	۰/۴۶
عملکرد امور مالی	۰/۳۲
میزان توجه به تحقیق و توسعه	۰/۲۸
میزان اثربخش بودن عملیات	۰/۱۷
عملکرد مدیریت	۰/۰۸۵

مأخذ: یافته های تحقیق

بر اساس نتایج این تحقیق، از بین فرضیه های تحقیق به ترتیب اولویت کیفیت بازاریابی و میزان استقرار سیستم اطلاعات رایانه بیشترین ارتباط و وابستگی را با میزان موفقیت تعاونیهای اعتبار شهرستان ارومیه دارند. این مسئله مبین برخوردار بودن تعاونیهای اعتبار این شهر از کارکنان آشنا با مسائل بازار، علم بازاریابی و کاربرد رایانه است که این موضوع به توانایی تعاونیهای اعتبار در ورود و پیشروی به بازارهای مناسب می انجامد؛ چرا که امروزه اهمیت آگاهی و بهره گیری از اطلاعات و رایانه و فنون بازاریابی کمتر از اهمیت کیفیت و کمیت خدمات نیست. عملکرد امور مالی، میزان توجه به تحقیق و توسعه و میزان اثر بخش بودن عملیات نیز اولویتهای سوم الی پنجم می باشند.

موفقیت تعاونیها در گرو استفاده از مدیرانی لایق، کاردان و آشنا با برنامه های شرکت و نیز متعهد به اهداف تعاونی می باشد. بر اساس یافته های تحقیق حاضر، عملکرد مدیریت

کمترین ارتباط و وابستگی را با میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار شهرستان ارومیه دارد که این مسئله مبین ضعف مدیران تعاونی اعتبار در انجام وظایف مدیریتی و عدم ارتباط مطلوب با کارمندان، اعضای تعاونی و مشتریان است. همچنین با توجه به اینکه میانگین عوامل درون سازمانی برابر با ۳۵/۵۰ می باشد و بیشترین درصد متغیر عوامل درون سازمانی در طبقه متوسط به پایین قرار دارد، از این رو می توان نتیجه گیری کرد که میزان عوامل درون سازمانی در جامعه مورد بررسی متوسط به پایین می باشد. با توجه به اینکه میانگین میزان موفقیت برابر با ۳۷/۳۵ می باشد و بیشترین درصد متغیر میزان موفقیت در طبقه متوسط به پایین قرار دارد، لذا می توان نتیجه گیری کرد که میزان موفقیت در جامعه مورد بررسی متوسط به پایین می باشد.

براساس یافته های حاصل از آزمون فرضیه های تحقیق پیشنهاد می شود مدیران و اعضای هیئت مدیره تعاونیهای اعتبار شهرستان ارومیه راهکارهای زیر را به کار بندند:

۱. به مدیریت دانش محور و بالا بردن سطح مهارت های مدیریتی از طریق آموزش مداوم توجه بیشتری نمایند و با جلب مشارکت و همکاری اعضا با استفاده از روشهای مدیریت مشارکتی در اداره امور شرکت تعاونی اعتبار و همچنین با تعیین اهداف بلند مدت و تدوین برنامه استراتژیک برای تعاونی اعتبار موجبات افزایش عملکرد مدیریتی را فراهم آورند.

۲. با برقراری ارتباط با مشتریان از نیازها و خواسته های جدید آنها آشنا گردند و از فناوریهای نوین مانند اینترنت برای بررسی و دسترسی به بازارهای جدید و جهانی استفاده کنند تا با افزایش میزان بازاریابی موجبات ارتقای میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار را فراهم نمایند.

۳. از افراد ماهر و با تجربه در واحد امور مالی استفاده کنند. همچنین کارکنان این واحد برای انجام امور مالی از نرم افزارهای حسابداری استفاده نمایند تا با افزایش عملکرد امور مالی موجبات ارتقای میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار را فراهم نمایند.

۴. برای ایجاد بسترهای مناسب جهت اثربخش شدن عملیات، از روشهای تشکیل گروه‌های شغلی، تخصصی، کاری در زمینه‌های مورد فعالیت شرکت تعاونی استفاده نمایند تا با افزایش میزان اثربخش بودن عملیات، موجبات ارتقای میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار را فراهم نمایند.

۵. با ایجاد فضای مناسب برای استقرار سیستم اطلاعات و تجهیز قسمتهای مختلف شرکت به رایانه و آموزش استفاده از رایانه به تمام کارکنان شرکت و در واقع با افزایش عملکرد سیستم اطلاعات، موجبات ارتقای میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار را فراهم نمایند. در پایان پیشنهاد می‌گردد که وزارت تعاون با عقد قرار داد با دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی و استفاده از کادر مجرب در واحد تحقیق و توسعه شرکتهای تعاونی اعتبار و نیز با افزایش میزان توجه به تحقیق و توسعه، موجبات بالا بردن میزان موفقیت شرکتهای تعاونی اعتبار را فراهم کنند.

منابع

۱. دفت، ریچال. ال (۱۳۷۹)، تئوری‌های مدیریت، ترجمه علی پارسایان و سید محمد اعرابی، دفتر پژوهشهای فرهنگی، تهران.
۲. دیوید، فردآر (۱۳۸۳)، مدیریت استراتژیک، ترجمه علی پارسایان و سید محمد اعرابی، دفتر پژوهشهای فرهنگی، تهران.
۳. صفری شالی، رضا (۱۳۸۴)، بررسی عوامل مؤثر بر موفقیت شرکتهای تعاونی، ماهنامه تعاون، سال هفتم، شماره ۲۰۹، ص ۲۶ تا ۶۱.
۴. صوفیان، مهدی (۱۳۸۶)، کسب و کار در تعاونی‌ها، انتشارات سبزان، تهران.
۵. عباسی، خلیل (۱۳۸۸)، مقایسه تعاونی‌های برتر با سایر تعاونی‌ها از دیدگاه اخلاق کسب و کار، تعاون، شماره ۲۰۸، ص ۲۱ تا ۲۶.
۶. عباسی، محمد (۱۳۸۸)، باور تعاون، انتشارات مؤسسه توسعه روستایی ایران، تهران.

۷. فرهنگ‌ی، علی (۱۳۷۶)، روابط عمومی و توسعه در مجموعه مقالات روابط عمومی در چهارده گفتار، انتشارات کل تبلیغات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ص ۱۲۱ تا ۱۲۵.

۸. معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج وزارت تعاون (۱۳۸۸)، مونو گرافی تعاونی های نمونه، انتشارات پایگان، تهران.

۹. چالز، گرام (۱۳۸۷)، تعاونیها در سده ۲۱، ترجمه غلامحسین صالح نسب، انتشارات ونوس، تهران.

۱۰. هکس، آرنولد (۱۳۸۷)، مدیریت استراتژیک، ترجمه غلامرضا معمارزاده، انتشارات اندیشه‌های گوهر بار، تهران.